

DF-110

December-2013

B.Ed. Sem.-I**A-503 : Principles and Techniques of Teaching & Learning**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 10
Answer any **one** out of the following questions in about **750** words :
- (1) અધ્યાપનના સિદ્ધાંતોનું મહત્ત્વ જણાવી કોઈ બે સિદ્ધાંતોને સમજાવો.
Mention the importance of principles of teaching. Explain any two principles of teaching.
- (2) શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી એટલે શું ? આધુનિક શિક્ષણમાં તેનું મહત્ત્વ જણાવો.
What is the meaning of Educational Technology ? Describe its importance in modern educational practices.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 4
Answer any **one** out of the following questions in about **125** words :
- (1) “મૂર્તથી અમૂર્ત તરફ” સૂત્ર ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
Explain the teaching maxim ‘From concrete to abstract’ with an example.
- (2) સારા અધ્યાપનના લક્ષણો જણાવો.
List out the characteristics of good teaching.
- (3) હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર ટેકનોલોજી વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
Differentiate between hardware and software technology.
2. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં લખો : 6
Answer any **two** out of the following questions in about **100** words :
- (1) અધ્યયન એટલે શું ? તેના પાંચ લક્ષણો જણાવો.
What is learning ? Mention its five features.
- (2) પ્રશાખા પીછે અને પ્રશાખા આગે વચ્ચેનો ભેદ જણાવો.
Differentiate between Forward Branching and Backward Branching.
- (3) નોંધ લખો : “એડ્ગર ડેઈલનો અનુભવ શંકુ”.
Write a note on : ‘Edgar Dale’s Cone of Experience’.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો : 8
Answer any **one** of the following questions in about **500** words :
- (1) અભિક્રમિત અધ્યયન એટલે શું ? તેના સિદ્ધાંતોની સ્પષ્ટતા ટૂંકમાં કરો.
What is Programmed Learning ? Explain its principles in short.
- (2) પૂછપરછ તાલીમ પ્રતિમાનના સોપાનો સમજાવો.
Explain the steps of Inquiry Training Model.

3. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : 10

Answer any **one** out of the following questions in about **750** words :

- (1) માઈક્રો ટીચિંગની શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણમાં જરૂરિયાત જણાવી તેના સોપાનો વિગતવાર સમજાવો.
Explain the importance of Micro Teaching in teaching learning process. Also describe the steps of Micro Teaching in detail.
- (2) માઈક્રો ટીચિંગના કોઈપણ આઠ કૌશલ્યોની યાદી આપી, કોઈપણ બે કૌશલ્યોના ઘટકો સમજાવો.

List out any eight skills of Micro Teaching. Explain the components of any two skills.

(B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 4

Answer any **one** of the following questions in about **125** words :

- (1) બહુસંવેદનિક અધ્યયન એટલે શું ? તેનાથી વિદ્યાર્થીને શું ફાયદો થાય ?
What is Multisensory learning ? How is it beneficial to students ?
- (2) મૂલ્યાંકનના વિવિધ સાધનોની યાદી કરી ક્રમમાપદંડના પ્રકારો જણાવો.
List out various tools of evaluation. Mention the various types of rating scale.
- (3) માપન અને મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો તફાવત ચાર મુદ્દામાં આપો.
Write four points of difference between Measurement and Evaluation.

4. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં લખો : 6

Answer any **two** of the following questions in about **100** words :

- (1) શિક્ષક રચિત આદર્શ કસોટીના લક્ષણો જણાવો.
Mention the characteristics of the Ideal Teacher made Test.
- (2) નિદાન કસોટીનું મહત્ત્વ જણાવો.
Mention the importance of Diagnostic Test.
- (3) કસોટીને પ્રમાણિત કરવાના સોપાનો જણાવો.
Mention the steps to standardize the test.

(B) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો : 8

Solve any **one** of the following in about **500** words :

- (1) આપેલ માહિતી પરથી પ્રમાણ વિચલન શોધો :

વર્ગ	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
આવૃત્તિ	02	12	23	60	77	38	08

Find standard deviation from the following :

Class	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Frequency	02	12	23	60	77	38	08

- (2) સહસંબંધ એટલે શું ? સ્પિયરમેનના ક્રમાંક તફાવતની રીતે સહસંબંધાંક શોધી અર્થઘટન કરો.

વિદ્યાર્થી	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ગણિતના ગુણ	80	45	55	56	58	60	65	68	70	75	85
વિજ્ઞાનના ગુણ	82	86	50	48	60	62	64	65	70	74	90

What is correlation ? Find correlation through Spearman's Correlation Method and interpret it.

Student	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Marks in Maths	80	45	55	56	58	60	65	68	70	75	85
Marks in Science	82	86	50	48	60	62	64	65	70	74	90

5. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપેલા વિકલ્પમાંથી પસંદ કરીને જણાવો :
Choose the correct alternative from the given options :

14

1. નીચેના પૈકી કયું માપ વિશ્વસનીય માપ છે ?

- (a) મધ્યક (b) વિસ્તાર
(c) બહુલક (d) મધ્યસ્થ

Which of the following is a reliable measurement ?

- (a) Mean (b) Range
(c) Mode (d) Median

2. વ્યક્તિમાં કોઈ લક્ષણની માત્રા સૂચવતું સાધન કયું છે ?

- (a) ઓળખયાદી (b) સામાજિકતામિતિ
(c) ક્રમમાપદંડ (d) પ્રશ્નાવલી

Which one of the following tools only indicates the trait of any person ?

- (a) Checklist (b) Sociometry
(c) Rating scale (d) Questionnaire

3. સચિનની ટીશર્ટનો નંબર-10 છે, આ કયા પ્રકારનું માપ છે ?

- (a) ઓળખ અંક (b) ક્રમાંક અંક
(c) અંતર અંક (d) ગુણોત્તર માપ

Sachin Tendulkar's T-shirt no. is 10. Which type of measurement is this ?

- (a) Identity (b) Rank
(c) Interval (d) Ratio

4. “ખંડિત શ્રેણી” નીચેના પૈકી કયા અવલોકનમાં મળે ?

- (a) વજનનું માપ (b) ઊંચાઈનું માપ
(c) બાળકોની સંખ્યા (d) ધોનીના સરેરાશ રન

Which of the following examples is an observation of discrete series ?

- (a) Measurement of weight (b) Measurement of height
(c) Number of children (d) Average runs scored by Dhoni

5. ઓળખયાદી નીચેના પૈકી શું માપે છે ?

- (a) લક્ષણની હાજરી (b) લક્ષણની માત્રા
(c) લક્ષણ અને વલણ (d) લક્ષણમાં રસ

What out of the following does checklist measure ?

- (a) Presence of trait (b) Proportion of trait
(c) Trait and attitude (d) Interest in trait

6. 17-25 અંકમાં ઉર્ધ્વસીમા બિંદુ કયું છે ?

- (a) 16.5 (b) 17.5
(c) 24.5 (d) 25.5

What is the midpoint of the class 17-25 ?

- (a) 16.5 (b) 17.5
(c) 24.5 (d) 25.5

7. સહસંબંધનું મૂલ્ય કેટલું હોય છે ?

- (a) $-1 \leq r \leq 1$ (b) $-1 \leq r < 1$
(c) $-1 < r < 1$ (d) $-1 < r \leq 1$

What is the value of correlation ?

- (a) $-1 \leq r \leq 1$ (b) $-1 \leq r < 1$
(c) $-1 < r < 1$ (d) $-1 < r \leq 1$

8. નીચેનામાંથી કયો અધ્યાપન સિદ્ધાંત છે ?
 (a) ક્રિયા દ્વારા અધ્યાપન (b) જ્ઞાતથી અજ્ઞાત
 (c) અચોક્કસથી ચોક્કસ (d) સમગ્ર પરથી અંશ તરફ
 Which of the following is the teaching principle ?
 (a) Teaching through action (b) known to unknown
 (c) indefinite to definite (d) whole to part
9. શિક્ષક આંગળીના વેઢા ગણાવીને સરવાળા શીખવે તો તેમાં કયા સૂત્રનો ઉપયોગ થાય છે ?
 (a) અચોક્કસ પરથી ચોક્કસ (b) સામાન્ય પરથી વિશિષ્ટ
 (c) જ્ઞાત પરથી અજ્ઞાત (d) મૂર્ત પરથી અમૂર્ત
 Which of the following teaching maxim is applied when the teacher teaches addition through fingers ?
 (a) Indefinite to definite (b) general to specific
 (c) known to unknown (d) concrete to abstract
10. નીચેનામાંથી કયું વિધાન ખોટું છે ?
 (a) બધા જ વર્તન પરિવર્તનો અધ્યયન નથી.
 (b) અધ્યયન એ પર્યાવરણની નીપજ છે.
 (c) અધ્યેતાની વૃદ્ધિને કારણે થયેલ પરિવર્તન અધ્યયન છે.
 (d) અધ્યયન હંમેશાં સહેતુક હોય છે.
 Which of the following statement is incorrect ?
 (a) Learning is not change in all behaviour
 (b) Learning is the outcome of environment
 (c) Learning is change in behaviour due to growth of learner
 (d) Learning is always purposeful
11. નીચેના પૈકી કયું ઘટક સ્પષ્ટીકરણ કૌશલ્યનું છે ?
 (a) સ્વચ્છતા (b) પ્રસ્તાવનારૂપ વિધાન
 (c) સુસંગતતા (d) આગમન
 Which of the following component is of skill of explanation ?
 (a) Neatness (b) Introductory Statement
 (c) Relevance (d) Inductive
12. એડ્ગરના અનુભવ શંકુમાં સૌથી ઓછો અસરકારક વિભાગ કયો છે ?
 (a) સંકેત (b) અવલોકન
 (c) ક્રિયા (d) આમાંથી કોઈ નહીં
 Which is the least effective element in Edgar Dale's Cone of Experience ?
 (a) Signal (b) Observation
 (c) Action (d) None of these
13. નીચેનામાંથી શું સોફ્ટવેર કહેવાય ?
 (a) ફિલ્મ પ્રોજેક્ટર (b) એપિડીયાસ્કોપ
 (c) ટ્રાન્સપરન્સી (d) સ્લાઈડ પ્રોજેક્ટર
 Which of the following is called Software ?
 (a) Film Projector (b) Epidiascope
 (c) Transparency (d) Slide Projector
14. મૂલ્યાંકન શું નથી ?
 (a) હેતુલક્ષી પ્રક્રિયા (b) સતત ચાલતી પ્રક્રિયા
 (c) સર્વગ્રાહી પ્રક્રિયા (d) ફેરફાર ન કરાય તેવી પ્રક્રિયા
 What does not apply as a feature to Evaluation ?
 (a) Objective oriented process
 (b) Continuous process
 (c) Comprehensive process
 (d) Process in which changes are not possible